

MON MENJAR ÉS L'AIRE: LA CLAVELLINA DE VERDAGUER

Fa uns anys, vaig anar a sopar amb la família a Peralada. Havíem passat el dia a la mar i veníem amb una fam de llop. Quan arribàrem, va començar una tronada d'estiu tan forta que l'aiguat ens va tenir refugiats una bona estona a dins del cotxe, cosa que va aguditzar encara més la gana. Quan per fi vàrem poder eixir, la tempesta havia trencat un brot d'una clavellina d'aire que creixia en un balcó, com una mena de gruixuda granera de bruixa. El vaig agafar i me'l vaig emportar, com a record: els havia vist a Castelló d'Empúries, i una amable castellanina m'havia explicat que aquella planta vivia de l'aire. Però que sols tenia un requisit, necessitava ferro, i era bo que cresquera sobre els vells balcons, com més escrostonats millor.

Ara, aquella clavellina d'aire creix sota la parra del meu hort, agafada d'un fil d'aram ronyós. En uns anys, s'ha fet massissa i pomposa. En realitat, aquesta planta és originària de Veneçuela, pròpia dels boscos tropicals, i acostuma a créixer encimbellada als troncs dels arbres. En la Guaiana també li diuen, en francès, "*filles des airs*", i literalment sembla que viu d'això, de l'aire. Carl von Linné li va dedicar al botànic finlandès Elias Tillandz, que era conegut per la seua fòbia a l'aigua, i per això el nom científic és *Tillandsia*. Segons conta la llegenda, quan era estudiant, Tillandz va viatjar en vaixell des de Turku fins a Estocolm, i es va marejar tant que va tornar a peu, vorejant el golf de Bòtnia, una distància de vora mil quilòmetres. Des d'aleshores, la seua aversió a l'aigua va arribar fins al'extrem de planificar les excursions botàniques de manera que no haguera mai d'embarcar-se, ni per travessar un rierol. Quan Linné va descobrir aquesta planta, va recordar el seu paísà, i li la va dedicar, com a divertit homenatge (a més, en suec, *till lands* significa *per terra*).

Pense en tot això, i el món cultural que ha generat aquesta planta tan peculiar, agasant l'enginy humà. Jacint Verdaguer

li va dedicar el poema *Clavellina d'aire* (recollit al precios llibre *Les plantes de Jacint Verdaguer*, de Carme Barceló), i on explota el mite del seu ascetisme botànic: "Mon menjar és l'aire; / mon beure el rellent; / mon clavellinaire, / Déu omnipotent". És a dir, una planta franciscana. I, tanmateix, quan floreix a la primavera, amb aquelles trompetes espectaculars, entre rosades i blavenques, les flors són pol·linitzades per diverses espècies de colibrís, que gaudeixen de la dolçor del seu nèctar. La franciscana *Tillandsia* és esplèndida recompensant els seus pol·linitzadors, animant-los a buscar-la pels capcirons dels arbres més inexpugnables de la selva tropical, per tal de trobar-hi una mena de festí de Babette. Per això, Verdaguer també escrivia, sempre alerta als seus coneixements botànics: "Les olors que vesso / del cel també són; / i a prop d'ell me bresso, / despresa del món".

I així és: allà, en les altures del bosc tropical, els colibrís troben la glòria. I, per aquelles coses de la memòria, quan la meua *Tillandsia* floreix, recorde aquell àpat d'un dia d'estiu a Peralada, que fou feliç, i que va amortir la gana de la mar immensa.

TEXT: MARTÍ DOMÍNGUEZ

IL·LUSTRACIÓ: PERICO PASTOR